

Публикация № 5
Април 2002

**Международни стандарти за
фитосанитарни мерки**

**РЕЧНИК НА ФИТОСАНИТАРНИТЕ ТЕРМИНИ
2002**

*Секретариат на международната конвенция по растителна защита
Международната организация по земеделие и хранителни
продукти към ООН
Рим 2002*

РЕЧНИК НА ФИТОСАНИТАРНИТЕ ТЕРМИНИ

Фитосанитарни термини и определения	2
Указания за тълкуването и прилагането на концепцията на официалния контрол за регулирани вредители	18

ФИТОСАНИТАРНИ ТЕРМИНИ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Additional declaration / Допълнителна декларация

Изявление, което се изисква от страната вносител да бъде вкарано във **Фитосанитарния Сертификат** и която предоставя специфична допълнителна информация относно фитосанитарното състояние на **пратката**

Antagonist / Антагонист

Организъм (обикновено патоген) който не нанася значителни повреди на гостоприемника, но заселването му върху гостоприемника предпазва гостоприемника от последващи повреди от вредител

Area / Област, зона

Официално определени страна, част от страна или част от всички страни или от няколко страни.

Area of low pest prevalence / Зона със слабо разпространен вредител

Зона, цяла страна, част от страна, или цели, или части от отделни страни определени от компетентни органи, в които специфичен вредител се среща в пониски степени и които са обект на действащи мерки за наблюдение, контрол или унищожаване.

Authority / Власти

Националната Организация за растителна защита, или друг орган или лице официално определени от правителството да се занимават с проблемите произтичащи от отговорностите установени от Кодекса

Bark-free wood / Дървен материал без кора

Дървен материал на който цялата кора е отстранена без да се включва васкуларния камбий, навътре израстналата кора около възлите и джобовете от кора между пръстените на годишния ръстеж

Biological control agent / Агент за биологичен контрол

Естествен неприятел, антагонист или конкурент и други самовъзпроизвеждащи се биотични единици, използвани за контролиране на вредител.

Biological control (biocontrol) / Биологичен контрол (биоконтрол)

Стратегия за контрол на вредители използваща живи естествени неприатели, антагонисти или конкуренти и други самовъзпроизвеждащи се биотични единици.

Biological pesticide (biopesticide) / Биологични пестициди (биопестициди)

Общ термин неподлежащ на специфично дефиниране, но основно приложим към агент за биологичен контрол, обикновено патоген, формулиран и приложен по начин сходен на химичните пестициди, и нормално използван за бързо ограничаване популацията на вредител, за краткосрочен контрол на вредител

Buffer zone / Буферна зона

Област в която специфичен вредител не се среща или се среща в ниска степен и е официално контролиран, тя е обградена или съседна на нападната област, нападнатото място на производство, на зона свободна от вредители, място на производство свободно от вредител или производствен участък свободен от вредител и в която фитосанитарните мерки са предприети за да се предотврати разпространението на вредителя.

Bulbs and tubers / Луковици и клубени

Вид стоки съдържащи латентни подземни части от растения предназначени за засаждане

Certificate / Сертификат

Официален документ, който удостоверява фитосанитарния статус на всяка пратка, подлежаща на фитосанитарното законодателство.

Chemical pressure impregnation / Химическо импрегниране под налягане

Обработка на дървен материал с химически консервант посредством процес на налягане в съответствие с официално признатата техническа спецификация.

Classical biological control / Класически биологичен контрол

Умишлено въвеждане и дълготрайно настаняване на чужд биологичен агент за дългосрочен контрол на вредител

Clearance (of consignment) / Разрешително за пратка

Проверка за съответствие с фитосанитарното законодателство.

Commission / Комисия

Комисията по фитосанитарни мерки създадена в съответствие с член 11 от МКРЗ.

Commodity / Стока

Вид растение, растителен продукт или друг артикул, който се движи с цел търговия или други цели.

Commodity class / Вид стока

Категория от подобни стоки, които могат да бъдат разглеждани заедно според фитосанитарното законодателство.

Commodity pest list /Списък с вредители по стоките

Списък с вредители, които се срещат в дадена област и които могат да бъдат свързани с определена стока.

Competitor / Конкурент

Организъм конкуриращ се с вредители за основни елементи /храна, място/ в околната среда.

Compliance procedure (for a consignment) / Процедура за съответствие (за пратка)

Официална процедура удостоверяваща, че пратката отговаря на фитосанитарните изисквания на страната

Consignment / Пратка

Дадено количество от растения, растителни продукти или други артикули, които се движат от една страна към друга и се придружават, когато това се изисква от единичен фитосанитарен сертификат./ пратката може да се състои от една или повече стоки или партиди /.

Consignment in transit / Транзитна пратка

Пратка преминаваща през страната без да бъде внасяна, отиваща в друга страна, където тя е предмет на официални процедури, които да удостоверяват , че тя е затворена и не е разделяна или комбинирана с други пратки и не е сменяна опаковката и

Containment / Контролиране

Прилагане на фитосанитарни мерки в и около засегнатата област за недопускане разпространението на вредител.

Contaminating pest / Замърсяващ вредител

Вредител, който се съдържа от стоката и в случая с растенията и растителните продукти, не засяга тези растения или растителни продукти.

Contamination / Замърсяване

Наличие в стоката, мястото на съхранение, транспортното средство или контейнера на вредители или други регламентирани артикули представляващи зараза.

Control (of a pest) / Контрол на вредител

Потискане, контролиране или унищожаване на популацията на вредителя.

Controlled area / Контролирана област

Регламентирана област, която е определена от Националната организация за растителна защита да бъде минималната област необходима за предотвратяване разпространението на вредител от карантинна област

Control point / Контролна точка

Стъпка в система където специфичните процедури могат да бъдат приложени за постигане на определен ефект и може да бъде измерена, контролирана, наблюдавана и коригирана

Country of origin (of a consignment of plant products) / Страна на произход (на пратка с растителни продукти)

Страна в която са отгледани растенията от които произхождат растителните продукти.

Country of origin (of a consignment of plants) / Страна на произход (на пратка с растения)

Страна в която са били отгледани растенията.

Country of origin (of regulated articles other than plants and plant products) / Страна на произход (на регламентирани артикули различни от растения и растителни продукти)

Страна в която регламентираните артикули са били изложени за първи път на замърсяване/заразяване с вредители.

Cut flowers and branches / Рязан цвят и клонки

Свежи части от растения, предназначени за декоративна употреба, а не за засаждане

Debarking /Обелване на кора

Отстраняване на кора от кръгло дърво / обелването не прави непременно дървото обелено/

Delimiting survey / Определящо проучване

Проучване, проведено с цел установяване границите на зона, считана за заразена или свободна от вредител.

Detection survey / Откриващо проучване

Проучване, проведено в зона, за да определи дали има наличие на вредител.

Detention / Задържане

Задържане на стоката под официален контрол по фитосанитарни причини /виж карантина /

Devitalization / Отнемане на жизнеността

Процедура правеща растенията и растителните продукти неспособни да покълват, растат или да се репродуцират по-нататък.

Dunnage / Дъски и други помощни материали

Дървен опаковъчен материал използван за обезопасяване или подпиране на стоката, но който не остава свързан със стоката

Esoarea / Екологична зона

Зона със сходна фауна, флора и климат и съответно засегната по сходен начин от въвеждането на агенти за биологичен контрол.

Ecosystem / Екосистема

Комплекс от организми и заобикалящата ги среда, въздействащи като определяща екологична единица / естествен или видоизменен от човешките дейности, т.е. Агроекосистема/, независимо от политическите граници.

Emergency action / Спешно действие

Незабавно фитосанитарно действие, което е предприето в нова или неочаквана фитосанитарна ситуация

Emergency measure / Спешна мярка

Фитосанитарен регламент или процедура установени във връзка с нова или неочаквана ситуация. Спешната мярка може да бъде временна или не.

Endangered area / Застрашена област

Област където екологичните фактори благоприятстват установяването на вредител, чието присъствие в областта ще доведе до икономически значителни загуби

Entry (of a consignment) / Влизане на пратка

Движението през **входния пункт** до **областта**.

Entry (of a pest) / Влизане на вредител

Движение на **вредител** към областта където все още той не присъства, или присъства, но не е широко разпространен и е официално контролиран

Equivalence / Еквивалентност

Положение при което фитосанитарни мерки не са идентични, но имат еднакъв ефект.

Eradication / Унищожаване

Прилагане на фитосанитарни мерки за елиминиране на вредител от дадена област

Establishment / Установяване

Бъдещо постоянно присъствие на вредител в дадена област след навлизането му

Establishment (of a biological control agent) / Установяване (на агент за биологичен контрол)

Бъдещо постоянно присъствие на агент за биологичен контрол в определена зона след навлизането му в нея.

Exotic / Екзотичен

Нетипични за отделна страна, **екосистема** или **екозона** / приложимо за организми, умишлено или случайно въведени като резултат от човешки дейности /.

Тъй като този Кодекс е насочен към въвеждането на агенти за биологичен контрол от една страна в друга, терминът **Екзотичен** се използва за организми, неестествени / нетипични / за страната

Field/ Поле

Участък от земя с определени граници в мястото на производство, на което е зряла стоката

Find free / Определено за свободно

Проверка на пратка, поле или място на производство и определянето им за свободни от определен вредител

Free from (a consignment, field, or place of production) /Свободен от (за пратка, поле или място на производство)

Без вредители /или специфичен вредител / числено или количествено и които биха могли да бъдат установени, чрез прилагането на фитосанитарните процедури

Fresh / Свеж

Жив, неизсушен, дълбоко замръзен или другояче консервиран

Fruits and vegetables / Плодове и зеленчуци

Вид стока със свежи части от растения предназначени за консумация или преработка, а не за засаждане

Fumigation / Фумигация

Обработка с химически агент, който е газообразно състояние и достига стоката частично или изцяло

Germplasm / Зародиш

Растения предназначени за размножаване или в програми за консервиране

Grain / Зърно

Вид стока от семена, предназначени за преработка или консумация, а не за засаждане / виж семена /

Growing medium / Хранителна среда

Всеки материал, в който корените на растението се развиват или е предназначен за тази цел

Growing season / Вегетационен период

Период от годината , през който растенията активно растат в областта

Harmonization / Хармонизация

Установяването, признаването и прилагането на от различните страни на фитосанитарни мерки основаващи се общи стандарти

Harmonized phytosanitary measures / Хармонизирани фитосанитарни мерки

Фитосанитарни мерки, приети от договарящи се страни според МКРЗ, базирани на международните стандарти.

Heat treatment / Топлинна обработка

Процесът при който стоката се загрява докато достигне минимална температура за минимален период от време в съответствие с официално признатата техническа спецификация

Host pest list / Списък на вредителите по растенията гостоприемници

Списък на вредителите нападащи растителни видове глобално или в дадена област

Host range / Кръг от гостоприемници

Растителни видове, поддържащи развитието на специфичен вредител при естествени условия.

Import permit (of a biological control agent) / Разрешение за внос (на агент за биологичен контрол)

Официален документ разрешаващ внос /на агент за биологичен контрол/ според определени изисквания

Infestation (of a commodity) / Нападение на стока

Наличие в стоката на жив вредител по съответното растение или растителен продукт. Нападението включва заразяване

Inspection / Инспектиране

Официален визуален преглед на растения, растителни продукти или други регламентирани артикули за определяне на това дали вредителите присъстват и/или да се определи съответствието с фитосанитарните регламенти

Inspector / Инспектор

Лице, оторизирано от Националната организация за растителна защита да изпълнява съответните функции

Intended use / Предвидена употреба

Декларирана цел заради която растения, растителни продукти и други артикули са внесени, произведени или използвани

Interception (of a consignment) / Залавяне на пратка

Отказ или контролирано влизане на внесена пратка, дължащи се на несъответствие с фитосанитарните регламенти

Interception (of a pest) / Залавяне на вредител

Откриване на вредител по време на инспекцията или тестването на внесената пратка

Intermediate quarantine / Междинна карантина

Карантината в страна различна от страната по произход или тази по местопредназначение

International Plant Protection Convention (IPPC) / Международна Конвенция за Растителна Защита

Международната Конвенция за Растителна Защита е постановена от ФАО в Рим през 1951 и е изменяна в последствие

International standards for Phytosanitary measures / Международни стандарти за фитосанитарни мерки

Международен стандарт установен от МКРЗ и приет от Конференцията на ФАО, временната Комисия за фитосанитарни мерки или Комисията или фитосанитарни мерки

International standards / Международни стандарти

Международни стандарти, установени в съответствие с член X, параграф 1 и 2 на МКРЗ

Introduction (of a biological control agent) / Въвеждане (на агент за биологичен контрол)

Допускането на агент за биологичен контрол в екосистема, където не е съществувал преди това.

Inundative release / Масово допускане

Допускане на изключително голям брой на масово произведени безгръбначни агенти за биологичен контрол с очакването да се постигне бързо ограничаване популацията на вредител, без да е необходимо да осъществява продължително въздействие.

IPPC

Международна конвенция по растителна защита 1951, допълнителни поправки (1990, 2001)

ISPM

Международен стандарт за фитосанитарни мерки (1996, ревизиран 2001)

Kiln-drying / изсушаване в пещ

Процесът при който дървения материал се суши в затворена камера, използваща топлинен контрол или контрол на влажността за да се достигне изискваното съдържание на влага

Legislation / Законодателство

Всяко действие, закон, регламент, ръководство или всичко друго, административно или провъзгласено от правителството

Lot / Партида

Броят от елементи на една стока, идентифициращи се чрез своята хомогенност по отношение на състав, произход, оформяща част от пратка

Mark / Знак

Официален печат или марка, международно признати, прилагани за регламентиран артикул имащи за цел официално удостоверяване на фитосанитарния статус

Micro-organism / Микроорганизъм

Микроскопична самовъзпроизвеждаща се биотична единица с протозоен, гъбен, бактериален, вирусен или друг произход

Monitoring / Мониторинг

Официален процес за проверка на фитосанитарната обстановка

Monitoring survey

Текущо наблюдение за проверка на характеристиките на популацията на вредителя

National Plant Protection Organization

Национална организация за растителна защита

Natural enemy / Естествен неприятел

Организъм, който живее за сметка на друг организъм и който може да допринесе за ограничаване популацията на неговия гостоприемник, в това число паразитоиди, паразити, хищници и патогени.

Naturally occurring / Естествено присъстващи

Компонент на екосистема или подбор от дива популация, непроменени по изкуствен път.

Non-quarantine pest / Некарантинен вредител

Вредител, който не е карантинен за дадена област

NPPO

Национална организация за растителна защита

Occurrence/Явление

Присъствието в дадена област на вредител който е официално докладван за това че е масен или въведен и/или че е унищожен

Official / Официален

Установен, разрешен или извършван от Националната организация за растителна защита

Official control / Официален контрол

Активното укрепване на задължителните фитосанитарни регламенти и прилагането на задължителни фитосанитарни процедури с цел унищожаване или ограничаване на карантинните вредители или управлението на регламентираните некарантинни вредители

Organism / Организъм

Биотична единица, способна да се размножава или възпроизвежда, гръбначни или безгръбначни животни, растения и микроорганизми.

Outbreak / Избухване (огнище)

Изолирана популация на вредител, открита неотдавна, за която се очаква да се запази в близко бъдеще.

Parasite / Паразит

Организъм, който живее върху или в по-голям организъм и се изхранва чрез него.

Parasitoid / Паразитоид

Насекомо проявяващо се като паразит само в предимагиналните си стадии и убиващо своя гостоприемник в процеса на развитието си, но свободно живеещо като възрастно.

Pathogen / Патоген

Микроорганизъм причиняващ болест.

Pathway / Начин на проникване

Всички средства, които допускат влизането или разпространението на вредител

Pest / Вредител

Всеки вид или биотип растение, животно или патогенен агент увреждаща растенията и растителните продукти

Pest categorization / Категоризиране на вредител

Процесът на определяне дали вредителя притежава или не характеристиките на карантинен вредител или тези на регламентиран некарантинен вредител

Pest-free area / Зона свободна от вредител

Зона в която не се среща специфичен вредител доказан чрез научни факти и в която, това условие е официално потвърдено.

Pest-free place of production / Място на производство свободно от вредител

Място на производство в което не се среща специфичен вредител доказан чрез научни факти и в което, това условие е официално потвърдено за определен период от време.

Pest-free production site / Производствен участък свободен от вредител

Определена част от място на производство в което не се среща специфичен вредител доказан чрез научни факти и в което, това условие е официално потвърдено за определен период от време и която се управлява като отделна единица по същия начин като място на производство свободно от вредител.

Pest record / Дневник на вредител

Документ, осигуряващ информация, отнасяща се до наличието или отсъствието на специфичен вредител на определено място в определено време, във вътрешността на зона /обикновено страна/ според описаните обстоятелства

Pest risk analysis / Анализ на фитосанитарния риск

Процес оценяващ биологическите, икономическите и научните данни, за да се установи дали вредителя трябва да бъде регламентиран и дали да се засилят фитосанитарните мерки срещу него.

Pest risk assessment / Оценка на риска от вредител

Оценка на възможността от въвеждане и разпространение на вредител и свързаните евентуални икономически последици

Pest risk management / Управление на риск от вредител / за карантинен вредител /

Оценка и избор на възможности за намаляване на риска от въвеждането и разпространението на вредител.

Pest status (in an area) / Състояние на вредител (в зона)

Наличие или отсъствие на вредител в зона в настоящия момент, включително неговото разпространение, определено чрез становището на експерти, базирано на настоящи и предишни дневници на неприятели и друга информация.

Phytosanitary action

Официална операция, такава като инспектиране, изследване, наблюдение или третиране, предприето за осъществяване на фитосанитарните регламенти или процедури

Phytosanitary certificate / Фитосанитарен сертификат

Сертификат образец, разработен съгласно модела за сертификати на МКРЗ

Phytosanitary certification / Фитосанитарно сертифициране

Използването на фитосанитарни процедури, водещи до издаването на фитосанитарен сертификат

Phytosanitary legislation / Фитосанитарно законодателство

Основни закони даващи правна сила на Националната организация за растителна защита да разработва проекти на фитосанитарни регламенти

Phytosanitary measure / Фитосанитарна мярка

Законодателство, регламент или официално процедура, имащи за цел предотвратяване на въвеждането и/или разпространението на карантинни вредители, или ограничаване на икономическото въздействие на регламентираните некарантинни вредители

Phytosanitary procedure / Фитосанитарна процедура

Официално предписан метод за осъществяване на фитосанитарните регламенти, включващ изпълнението на инспекции, изследвания, наблюдение или и третиране във връзка с регламентираните вредители

Phytosanitary regulation / Фитосанитарен регламент

Официално правило за предпазванеот въвеждане и/или разпространение на карантинни вредители или ограничаване на икономическото въздействие на регламентираните некарантинни вредители, включващо установяването на процедури за фитосанитарно сертифициране

Place of production / Място на производство

Помещения или съвкупност от полета използвани за самостоятелно производство или като част от стопанство. Може да включва места на производство, които се използват за фитосанитарни цели.

Plant pest / Вредител по растенията

Виж вредител

Plant products / Растителни продукти

Непреработен материал от растителен произход включително зърно и тези преработени продукти , които по своята същност или поради тяхната преработка могат да създадат риск за въвеждане и разпространение на вредители

Plant protection organization (national) /Организация за растителна защита

Виж Национална организация за растителна защита

Plant quarantine / Растителна карантина

Всички дейности имащи за цел предотвратяване на въвеждането и/или разпространението на карантинни вредители или да осигуряват тяхния официален контрол

Planting (including replanting) / Засаждане (включително разсаждане)

Всяка операция за поставяне на растения в хранителна среда, или чрез присаждане или подобни операции, осигуряващи по-нататъшния им растеж и размножаване или разпространение

Plants / Растения

Живи растения или части от тях, включващи семена или кълнове

Plants for planting / Растения за засаждане

Растения, предназначени да останат засадени, да бъдат засадени или пресадени

Plants in vitro / Растение in vitro

Вид стока за растения растящи в асептична среда в затворен контейнер

Point of entry / Граничен пункт

Летище, пристанище или сухопътен граничен пункт официално предназначен за внос на пратки и/или вход за пътници

Post- entry quarantine / Карантина след влизане

Прилаганата карантина за пратката след нейното влизане

PRA / Анализ на риска от вредители

PRA area

Област за която се извършва анализ на риска от вредители

Practically free / Практически свободен

Пратка, поле, или място на производство без вредители/ или специфичен вредител/

Pre-clearance / Предварително разрешаване

Фитосанитарно сертифициране и/или разрешаване в страната по произход , изпълнявано посредством или под контрола на Националната организация за растителна защита на страната по предназначение

Predator / Хищник

Естествен неприятел, който се храни с други живи организми/повече от един/ и които той убива през живота си

Processed wood material / Преработен дървен материал

Продукти, които са съставени от дърво като при конструирането им е използвано лепило, топлина и налягане или някаква комбинация от тях

Prohibition / Забрана

Фитосанитарен регламент забраняващ вноса или движението на специфични вредители или стоки

Protected area / Защитена зона

Регламентирана област, определена от Националната организация за растителна защита като минимална област за ефективна защита на застрашена област

Provisional measure / Временна мярка

Фитосанитарен регламент или процедура установени без пълно техническо прецизиране дължащо се на липса на адекватна информация. Временната мярка е предмет на периодически преглед и възможно най-скорошно техническо прецизиране

Quarantine (of a biological control agent) / Карантина (на агент за биологичен контрол)

Официално изолиране на агенти за биологичен контрол, обект на фитосанитарни наредби за наблюдение и проучване, или за по-нататъшна инспекция и/или тестване.

Quarantine area / Карантинна област

Област, в която карантинния вредител присъства и е официално контролиран

Quarantine station / Карантинна станция

Официално станция за съхранение на растения или растителни продукти под карантина

Raw wood / Суров дървен материал

Дървен материал, който не е претърпял процес на обработка

Re-exported consignment / Реекспортирана пратка

Пратка, която е била внесена в страна, от която след това е била изнесена. Пратката може да бъде складирана, разделяна, комбинирана с други пратки или да и бъде сменена опаковката.

Regional standards / Регионални норми

Норми, установени от Регионална Организация за растителна защита като ръководство за членовете на тази организация.

Regulated non-quarantine pest / Регламентиран некарантинен вредител

Некарантинен вредител, чието наличие в растения за засаждане има икономически нежелано въздействие върху предназначенията за тази цел растения и който поради това е регламентиран за територията на договарящата страна-вносителка.

Re-exported consignment / Реекспортирана пратка

Пратка, която е била внесена в страна, от която след това е била изнесена. Пратката може да бъде складирана, разделяна, комбинирана с други пратки или да и бъде сменена опаковката.

Refusal / Отказ

Забрана за влизане на пратка или други регламентирани артикули, неотговарящи на фитосанитарните регламенти

Regional Plant Protection Organization / Регионална организация за растителна защита

Междуправителствена организация чиито функции са залегнали в член IX на МКРЗ

Regional standards / Регионални стандарти

Стандарти, установени от Регионална Организация за растителна защита като ръководство за членовете на тази организация.

Regulated area / Регламентирана област

Област към която, в която и от която растения, растителни продукти и други регламентирани артикули са предмет на фитосанитарни регламенти или процедури с оглед предпазване от въвеждане и/или разпространение на карантинни вредители или ограничаване на икономическото въздействие на регламентираните некарантинни вредители

Regulated article / Регламентиран артикул

Всяко растение, растителен продукт, място на съхранение, опаковка, превозно средство, контейнер, почва, и всеки друг организъм, обект или материал, които могат да бъдат носители или разпространители на вредители, за които се смята, че изискват фитосанитарни мерки, особено когато е включен международния транспорт.

Regulated non-quarantine pest / Регламентиран некарантинен вредител

Некарантинен вредител, чието наличие в растения за засаждане има икономически нежелано въздействие върху предназначенията за тази цел растения и който поради това е регламентиран за територията на договарящата страна-вносителка.

Regulated pest / Регламентиран вредител

Карантинен вредител или регламентиран некарантинен вредител.

Release (into the environment) / Допускане (в обкръжаващата среда)

Умишлено освобождаване на организъм в обкръжаващата среда (виж също въвеждане и настаняване).

Release (of a consignment) / Допускане (на пратка)

Разрешение за влизане след одобрение.

Replanting

Виж засаждане

Restriction / Ограничение

Фитосанитарен регламент, позволяващ внасянето или движението на определени стоки, които са предмет на специфични изисквания

RNQP

Регламентирани некарантинни вредители

Round wood / Объл дървен материал

Дървен материал, който не е разрязан по дължина, запазващ своята естествена кръгла повърхност, с или без кора

RPPO

Регионална организация за растителна защита

Sawn wood / Нарязан дървен материал

Дървен материал нарязан по дължина с или без естествено кръгла повърхност, с или без кора

Secretary / Секретар

Секретар на Комисията, назначен съгласно чл. XII / МКРЗ 1997 /

Seeds / Семена

Вид стока за засяване, засаждане и която не е предназначена за консумация или преработка

Specificity / Специфичност

Мярка в степен определена от тесни специалисти за кръга от гостоприемници на агенти за биологичен контрол, способни да завършват развитието си само върху отделни видове или родове на техните гостоприемници / монофаги / до общи, с много гостоприемници, обхващащи няколко групи организми / полифаги/.

Spread / Разпространение

Разширяване на географското разпространение на вредител в област

Standard / Стандарт

Документ приет с консенсус и одобрен от признат орган, който осигурява за обща или повтаряща се употреба, правила, ръководства или характеристики за дейностите или техните резултати, имащи за цел достигане на оптимална степен в дадения контекст

Stored product / Съхранен продукт

Растителен продукт, предназначен за консумация или преработка, съхранен в суха форма /това включва особено зърно и сушени плодове и зеленчуци/

Suppression / Потискане

Прилагането на фитосанитарни мерки в нападната област с цел редуциране на популациите от вредител

Surveillance / Наблюдение

Официален процес, при който се събират и записват данни за присъствието или отсъствие на вредител, посредством наблюдение, мониторинг или други процедури

Survey / Наблюдение

Официална процедура, която се провежда за определен период от време, за да се определят характеристиките на популацията на вредителя или за да определи кои видове се срещат в определената зона.

Systems approach(es)

Интегриране на различни мерки за управление на вредител, най-малко две от които действат независимо и и които кумулативно се доближават до съответно ниво на фитосанитарна защита

Technically justified / Технически обосновани

Обосновани на базата на заключения достигнати чрез използване на подходящи анализи на фитосанитарния риск или друго подобно изследване и оценка на наличната научна информация.

Test / Тестване

Официална проверка, различна от визуалната, с цел определяне наличието на вредители и тяхното идентифициране.

Transience / Преходност

Наличие на вредител за който не се очаква да се настани трайно.

Transit / Транзит

Виж транзитна пратка

Transparency / Прозрачност

Принципът за достъпност на фитосанитарните мерки и тяхната обосновка на международно ниво, според договора на Световната търговска организация за прилагане на санитарни и фитосанитарни мерки

Treatment / Третиране

Официално разрешена процедура за унищожаване или премахване на вредители или довеждане на вредителите до безплодие

Wood / Дървен материал

Вид стока отнасяща се до кръгъл дървен материал, разрязан дървен материал, стърготини или дънедж с или без кора

Wood packaging material / Дървен опаковъчен материал

Дърво или дървени продукти (без хартиени продукти), използвани за подпиране, защита или носене на стока (включва също дънедж)

УКАЗАНИЯ ЗА ТЪЛКУВАНЕТО И ПРИЛАГАНЕТО НА КОНЦЕПЦИЯТА НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ ЗА РЕГУЛИРАНИ ВРЕДИТЕЛИ

1. Цел

Думите *официално контролирани* изразяват основната идея в определението на карантинен вредител. Речникът на фитосанитарните термини дава следното определение на официален: „установен, узаконен или провеждан от Националната организация по растителна защита”; а на контрол: „потискане, ограничаване или унищожаване на популация от вредители”. За целите на фитосанитарния контрол смисъла на *официален контрол* не се изразява вярно с комбинацията от тези две определения. Целта на това указание е да опише по-прецизно тълкуването на концепцията за официален контрол и неговото приложение в практиката.

2. Обхват

Това указание се отнася само за официалния контрол на регулирани вредители. По смисъла на това указание, регулираните вредители са: карантинни вредители, които съществуват в страната вносител, но не са широко разпространени и регулирани некарантинни вредители.

3. Определение

Официалният контрол е:

Действително влизане в сила на временни фитосанитарни разпоредби и прилагане на временни фитосанитарни процедури с цел унищожаване или ограничаване на карантинни вредители или за управление на регулирани некарантинни вредители.

4. Основни изисквания

Официалният контрол е обект на „принципите на карантина на растенията, доколкото касае международната търговия,” в частност принципите на недискриминация, прозрачност, равностойност и анализ на риска. В случай на карантинен вредител, който съществува, но не е широко разпространен и където е подходящо в случай на някои регулирани некарантинни вредители, внасящата страна следва да определи нападнатите зони, застрашените зони и защитените зони.

Официалният контрол включва:

- унищожаване и/или ограничаване в нападнатата зона(и);
- наблюдение в застрашените зони;
- мерки относно контрола на въвеждането и движението в защитени зони включително и мерките, които се прилагат при внос.

Всички програми за официален контрол имат задължителен характер. Оценка на програмата и наблюдение на вредителите е изискваният минимум при осъществяване на програмите за официален контрол, за да се определи нуждата и ефекта от контрол и да се обосноват мерките прилагани при внос със същата цел. Мерките, които се прилагат при внос, трябва да са съвместими с принципа за недискриминация (виж част 5.1 по-долу).

За карантинни вредители, унищожаването и ограничаването може да има елемент на потискане. За регулираните некарантинни вредители, потискането може да се използва за предотвратяване на нежелано икономическо въздействие, когато се прилага при растения предназначени за засаждане.

5. Специфични изисквания

5.1 Не-дискриминация

Принципът на недискриминация между местни и изисквания към внос е фундаментален. По-точно, изискванията при внос не трябва да се по-строги от официалния контрол провеждан в страната вносител. Следователно трябва да има съгласуваност между изискванията към внос и местните изисквания за даден вредител:

- изискванията при внос не трябва да се по-строги от изискванията към местни стоки;
- изискванията към внос и към местните стоки трябва да са еднакви или с еквивалентен ефект;
- задължителните елементи на местните изискванията и тези при внос трябва да са еднакви;
- честотата на инспекции при вносни стоки трябва да е равна на същия процес при програми за местен контрол;
- в случай на несъответствие, за вноските стоки следва да се предприемат същите или равностойни действия, както при местните;
- ако е проявен някакъв толеранс в националната програма, същият следва да се приложи и към еквивалентен вносен материал. По-точно, ако не е предприето действие при осъществяване на националната програма за официален контрол, защото нивото на нападение не надвишава някакво определено ниво, то тогава не трябва да се предприемат действия и за вносна стока ако нивото на нападение не надвишава определеното ниво.
Съответствие с толеранса при внос се установява при инспекциите и изпитванията на входните пунктове, докато толеранса за местни стоки се определя на последната почка от прилагания официален контрол;
- ако в националната програма за официален контрол е разрешена пре-категоризация, същата възможност трябва да съществува и за вноските стоки.

5.2 Прозрачност

Изискванията при внос и местните изисквания за официален контрол следва да са документирани и на разположение при поискване.

5.3 Техническа обосновка (анализ на риска)

Изискванията при внос и местните изисквания следва да са технически обосновани и да се прилагат без риск от дискриминация.

5.4 Влизане в сила

Влизането в сила на програмите за местен официален контрол следва да е равностойно на влизането в сила на изискванията при внос. Влизането в сила включва:

- законова основа
- реално прилагане
- оценка и преглед
- официални действия в случаи на несъответствие.

5.5 Задължителен характер на официалния контрол

Официалният контрол е задължителен, в смисъл, че всички участници са законово обвързани да изпълняват изискваните дейности. Обхватът на програмите за официален контрол за карантинни вредители е изцяло задължителен (т.е. процедури за кампании за унищожаване), докато обхватът за регулирани некарантинни вредители е задължителен само при някои обстоятелства (т.е. програми за официално сертифициране).

5.6 Област на приложение

Програма за официален контрол може да бъде приложена на национално, регионално или местно ниво. Зоната на прилагане на мерки за официален контрол следва да бъде определена. Всякакви ограничения на вноса упражняват същия ефект както мерките прилагани при официален контрол.

5.7 Правомощия на НОРЗ и участие в официален контрол

Официалният контрол следва да:

- бъде установен или утвърден от националното правителство или НОРЗ при съответните законодателни правомощия;
- бъде извършван, управляван, да се упражнява надзор или поне да се одитира от НОРЗ;
- влизането му в сила да се гарантира от националното правителство или от НОРЗ;
- променя, прекратява или да се отнема официално признаване от националното правителство или от НОРЗ.

Отговорността и отчетността на програмите за официален контрол са възложени на националното правителство. Агенции различни от НОРЗ могат да са отговорни за някои аспекти на програмите за официален контрол, също така, някои аспекти на програмите за официален контрол могат да бъдат отговорност на регионални власти или на частния сектор. НОРЗ следва да бъде напълно осведомена за всички аспекти на програмите за официален контрол в съответната страна.